Štev. 18. V Ljubljani, 5. maja 1911. LI. leto.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:
Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.
Rokopisov ne vračamo.
Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . 10·— K
pol leta . . . . 5·— „
četrt leta . . . . 2·50 „
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . 12 „
„ „ „ trikrat . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:
Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani.
Poštna hranilnica št. 53.160.
Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Vabilo
k
V. rednemu občnemu zboru
ki bo
dne 25. maja 1911. ob 10. uri dopoldne v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8.

Dnevni red:

1. Poročilo upravnega sveta o zadružnem poslovanju.
2. Čitanje revizijskega zapisnika „Zveze slovenskih zadrug“ v Ljubljani, z dne 20. junija 1910.
3. Porečilo upravnega sveta o računskem zaključku za leto 1910.
4. Poročilo nadzorstva o računskem zaključku in poslovanju upravnega sveta.
5. Predlog upravnega sveta o razdelitvi čistega dobička.
6. Volitev nadzorstva.

V Ljubljani dne 4. maja 1911.

Za upravni svet:
Karel Wider, član upr. sveta. **L. Jelenc,** predsednik.

Tržaško namestništvo in prvi maj.

Iz Trsta, dne 1. maja 1911.

Tržaški mestni svet je minoli teden sklenil, dovoliti vsem mestnim uslužbencem prost dan 1. maja, ker v Trstu delavstvo vseh strok praznuje ta dan. Dosledno bi morale ta dan praznovati tudi tržaške mestne ljudske, meščanske in srednje šole, ker je učiteljstvo teh šol v mestni službi. V tem smislu je tudi storil mestni svetnik dr. Mrach predlog, ki je bil sprejet, a župan je odredil, da se ta sklep predloži namestništvu kot c. kr. deželni šolski oblasti.

Na namestništvu so razni gospodje drug drugemu prepuščali ta akt v rešitev, a nobeden se ga ni upal rešiti. Končno je namestnik odredil, da se sklep mestnega sveta ne odobri, torej da tržaške šole letos 1. maja ne praznujejo. In res se je danes v vseh tržaških ljudskih, meščanskih in srednjih šolah, bodisi mestnih, zasebnih ali državnih, vršil pouk. Obisk je bil pa minimalen. Celo v nekaterih razredih državnih šol je bilo 50% učencev odsotnih, mestne šole so bile pa skoro prazne.

Kot pedagogi smo mnenja, da bi pač bilo pametneje, dati mladini prosto ter ji s tem vzeti kvarno zadoščenje, da je proti ukazu izostala iz šole ali po tržaško rečeno, da se je požvižgala na šolo. Saj gospoda vendar ve, da prepovedan sad bolj mika nego dovoljen in to je za značaj mladine škodljivo. In kdor pozna tržaški 1. maj, ta ve, da so pač redki taki starši, ki bi ta dan otroka poslali v šolo, sami si pa dovolili izlet v okolico. Čudimo se, da „rdeči princ“ tako malo pozna tržaško psiho. Po našem mnenju tak ukrep vrzel med ljudstvom in vlado le širi in tudi iridentizem srka iz tega hranilnega soka.

Sicer pa je imel mestni svet kot krajna šolska oblast pravico dovoliti prost dan, saj je to v § 57. šolskega in učnega reda določeno. Če se mestni svet pritoži na ministrstvo, utegne namestništvo s svojo trmo propasti.

Seveda, če bi kak Nagl zahteval, naj šole praznujejo kak cerkven praznik, takrat bi menda odredba namestništva bila drugačna. Živimo pač v klerikalni Avstriji!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca aprila **K 105.158·84.**

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od ½2.—½3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Germanizatorično delo štaj. dež. šol. sveta.

Nadzornik Končnik se počuti kot „deutscher Mann“ jako dobro ter izkuša naznanjati to svojo zadovoljnost vedno nanovo v svojih odlokih. To pa opravlja tako, da prikrajšuje pravice vsemu slovenskemu šolstvu vedno pogosteje in na vedno oblastnejši način. Tako je porodil zopet novo klofuto slovenskim šolam, ki se glasi:

„Laut Erlasses des k. k. Landesschulrates vom 13. März 1911, Zahl 3 2280/11 1191, haben von nun an alle Anstalten, die den Bezirksschulräten unterstehen, das benötigte Zeugnispapier nur im Wege der zuständigen Bezirksschulräte zu beziehen.

Die bezüglichen Bestellungen sind rechtzeitig, d. i. im Monate August jeden Jahres dem Bezirksschulrate behufs Effektnierung durch die k. k. Schulbücher-Verlags-Direktion vorzulegen.“

Kaj se to pravi? 1. morajo izginiti samoslovenske in menda celo drugejezične tiskovine, kakor se je uvedel že modus za glavno letno poročilo; 2. se ne sme podpirati z naročenjem domačih slovenskih tvrdk, ampak se mora kupovati pri nemški. Kaj pa, ko bi napravili vsi slovenski krajni šolski sveti sklep, da plačajo le tiste tiskovine, ki so se naročile v tvrdki, ki so jo določili sami? Z energičnim postopanjem, neupoštevanjem in preziranjem takih ukazov bomo gotovo več dosegli kakor če se uklonemo pa naročimo ponižno, kakor je bilo ukazano od zgoraj.

Na mestu bi bilo tukaj-le malo razmotrivanja o slovenskem uradovanju. Par tovarišev se je oglasilo v „Tovarišu“ o tem in slišali smo od ene strani milo pritožbo, da „drugi uradi ne uradujejo slovensko“, od druge malo radikalnejše pa, da to nas sicer nič ne briga, in slovensko-ponižno misel, da polagoma bi se že dalo uvesti tako uradovanje, da pa manjka izrazov itd. Brez ozira na to, da ni nikjer zapisano, naj se uraduje ravno po gotovem kopitu, in da mora biti uradna slovenščina drugačna kakor jo pišemo sploh, so take misli in želje najboljša priprega za odloke, kakor se nam jih upa pošiljati dež. šol. svet. Ubiti nam izkušajo vso svobodo in mi, namesto da bi nastopali radikalno, klonemo tilnik, pa kažemo narodno zavest in ponos s C. M. šibicami in kvečjemu s tem, da žrtvujemo v denarjih za narodne namene. Če je to žrtev, sploh ne verujem. Stati bi morali krepko kot Slovenci in skupno odbijati v organizaciji napade na našo narodnost pa naš stan!

In „Zveza“, na delo proti takim odlokom, drugi pa vsi za njo in z njo!

Kranjske razmere v istrski ljudski šoli.

Od preproste kmetiške roke smo prejeli nastopni članek:

Pred okolo dvema letoma je prišel k nam za kaplana g. Ig. Marinčič.

Precej po njegovem prihodu je zavladalo sicer v našem mrtvem okraju novo življenje. G. kaplan se je začel zanimati za ljudsko izobrazbo. Ustanovil je v Hrušici tamburaško društvo, pevsko društvo in slovensko katoliško izobraževalno društvo. Ustanovil je tudi neko čitalnico, da bi vsa ta društva zajemala izobrazbo v njej.

Odkrito povedano, da smo se vsi temu veselili in upali smo, da zavladajo tudi pri nas boljši časi. Ali varali smo se. Ko je g. kaplan prinesel v čitalnico raznih časopisov, in to „Slovenca“, „Domoljuba“, „Zarjo“, „Našo moč“ in podobne, so ljudje vprašali, kje je „Edinost“? Ali takrat je bil ogenj v strehi. G. kaplan je zarohnel, da so to najboljši časopisi, kar jih je na Slovenskem, drugih pa tu ne potrebujemo.

Ljudje, seveda sami preprosti kmetje, so se temu vdali in molčali. Pri tem so pa iskali okolo, ker sami siromašni, da si ne morejo naročiti časopisov, kdo bi jim dal čitati kakšen drugi časopis, kakor „Edinost“, „Učiteljski Tovariš“, „Slovenski Dom“, „Našo Slogo“ in druge.

Ko je naš g. kaplan videl, da po čitalnici predejo pajki in da si ljudstvo išče čtiva drugje, je bila strah in groza.

Že tri nedelje zaporedoma je v preteklem mesecu metal ogenj in žveplo s prižnice na ljudstvo, da smo mislili, da bo strepetal kakor miška, ko se ji lešnik uzame. Posebno „Slovenski Dom“ mu je v želodcu, ker se je tukaj začel jako širiti.

Vse to kričanje in vse izpraševanje deklet v izpovednici nas malo briga, ker mi gremo svojo pot, je li to gospodu kaplanu všeč ali ne.

Da se je pa ta gonja zanesla v šolo med male otroke, to presega pa že vse meje. V petek, dne 21. aprila t. l., ko je prišel namreč g. kaplan poučevat veronauk v šolo, je imel celo uro govor o časopisih. Rekel jim je, da so le tisti časopisi dobri, ki se nahajajo v kaplaniji in vsi drugi da so brezverski, pohujšljivi, gnili in bognedaj, da bi kdaj katerega drugega v roko prijeli, ker dogodilo da se je že, da je otrok takoj umrl, ko ga je v roko prijel! Nasprotno pa je trdil, da morajo čitati časopise, ki jim jih on priporoča.

Dovoljujemo si vprašanje na g. šolskega voditelja v Hrušici in g. okrajnega šolskega nadzornika: Ali je po zakonu dopustljivo to, da se našim otrokom takšni nauki utepajo v glavo? Ako ni, pozivljamo gori imenovana gospoda, da storita potrebne korake, sicer jih bomo sami.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Društvo slovenskih učiteljic je imelo svoj redni občni zbor dne 13. aprila 1910 ob 10. dopoldne v šentjakobski šoli v Ljubljani. Gdčna. predsednica K. Drolova pozdravi navzoče. Nato poroča tajnica gdčna. J. Miklavčičeva o društvenem delovanju minulega leta. Društvo se je z uspehom zavzelo za to, da se četrto učno mesto na licejski vadnici odda učiteljici. Nastavila se je gdčna. M. Arselinova. Dalje je društvo vložilo prošnjo na deželni odbor, naj ne prikrajša omoženih učiteljic pri podelitvi 25% drag. doklade. Posebno pozornost je društvo obrnilo gospodinjskemu tečaju za učiteljice, ki se je priredil v prostorih društva „Mladika“ meseca avgusta 1910. Tečaja se je udeležilo 9 učiteljic, vodila ga je gdčna. Jerca Zemljanova. V tečaju je predaval g. dr. M. Rus o higieni in gospod tržni nadzornik A. Ribnikar o živilih. Za tečaj je bilo proračunjenih 1800 K. Ker pa je društvo „Mladika“ prepustilo svoje prostore brezplačno in sta gg. predavatelja v korist društva odklonila vsako nagrado, so znašali stroški tečaja le 1013 K 44 vinarjev, 432 kron so prispevale udeleženke tečaja, ostanek 581 K 44 v se je moral pokriti iz društvene blagajnice, ker društvo navzlic prošnjam ni dobilo za ta tečaj nikakih podpor. — Iz poročila gdč. blagajničarke M. Maroutove je razvidno, da ima društvo še 986 K 11 vin. imetja. — Nato poda gdč. M. Mehletova kot udeleženka tečaja kratek in pregleden opis o prireditvi in uspehih I. gospodinjskega tečaja za učiteljice. Gdč. Odlaskova poroča o gospodinjskam tečaju za kmetiška dekleta, ki ga je priredil deželni odbor v Dobrepoljah in pri katerem sta hospitirali tudi dve učiteljici. — K slučajnosti se oglasi gdčna. Odlaskova in izjavi v imenu članic Slomškaric, da morajo na prigovarjanje od izvestne strani izstopiti iz društva slovenskih učiteljic, 1. ker društvo daje tiskati svoja letna poročila v Lampretovi tiskarni v Kranju, 2. ker društvo zbada v svojem letnem poročilu slavni deželni odbor, 3. ker priporoča „Mladiko“ kot važen zavod za vzgojo narodnih hčera in 4. ker je društvo dalo za obrambni sklad družbe sv. Ćirila in Metoda 200 K, „Straži“ pa nič. K tem točkam se je vnela živahna debata, koncem katere se je vzel izstop Slomškaric na znanje*) — Potem se sklene prirediti v letošnjih počitnicah II. gospodinjski tečaj za učiteljice, ako bo dobilo društvo kaj podpor. — Nadalje predlaga gospodična V. Zupančičeva, naj se društvo zavzame za to, da bo opravilna doklada učiteljicam, službujočim na enorazrednicah, všteta v pokojnino.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za pol. okraj Ljutomer zboruje v četrtek, dne 11. maja,

* Prav je tako! Ured.

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

ob 10. uri predpoldne pri Sv. Duhu. Na dnevnem redu je razen navadnih točk razgovor o vprašanjih za uradno konferenco in volitev odposlancev k zavezinemu zborovanju v Trstu. — Prinesite pesmarice I. in II. del Mohorjeve družbe! — Pričakujemo tudi tovariše in tovarišice iz sosednih okrajev. Na veselo snidenje tedaj. Odbor.

Književnost in umetnost.

Dr. Gojmir Krek o Janko Lebanovi „Zbirki cerkvenih pesmi. V 2. štev. letošnjih „Novih Akordov“ piše dr. G. K.:

„Kot nekakega Riharja drugega — si parva licet componere magnis — pozdravljamo Janka Lebana, kakršen se nam predstavlja v predležeči zbirki. Iz nje nam veje nekaj čudovito naivnega, naravnega, vkljub melodični odvisnosti in primitivni harmonizaciji vendar nekaj novega, kakor bi pomladni jug pihal čez zaspana zimska polja in prinašal s seboj dišave cvetočih krajev. Kdor si je še prihranil potrebno mero naivnega shvatanja, se bo čutil ob teh presrčnih, ljubkih zvokih prestavljenega v tiho belo cerkvico na samotnem holmcu, pozlačeno po neovirano tekočih solnčnih žarkih, sredi Boga hvaleče narave, in tako milo mu postane pri srcu, kakor bi nad vse dobrotljiva roka božala, težko, mukapolno njegovo glavo. Pozna se, da prihaja ta — inter parenthesi — brezhibna glasba iz resnično pobožnega, vernega srca, in tako se ti smelo utihotaplja tudi v tvoje srce. Je li na svetu večje hvale za cerkveno-glasbeno delo ali sploh za kako muzikalno delo? V tej smeri si želimo posnemanja! Oba dela bosta pri tem pridobivala — glasba in cerkev! In na drugem mestu piše dr. G. Krek: „Hribarjeve cerkvene pesmi so očividno ideal, za katerim stremi Leban. A vendar je — tako se nam dozdeva — nekaka razlika med Lebanom in Hribarjem. Prvi nam prinaša takorekoč nebesa na zemljo, drugi bi rad povzdigoval zemljo v nebesa. Leban živi med ljudmi, pozna in razume jih in ljudje mu ugajajo, če so dobrega srca. Nebes si želi šele po smrti. Leban išče v človeku zemeljsko polovico, da jo obrača proti nebesom. Hribar vidi le nadzemeljsko dušo in jo skrbno varuje človeških vplivov. Tako služita Bogu oba, a Leban bolj kot laik, Hribar kot duhovnik. Skupno je njiju obeh muziki, da govori slovensko, ne latinsko. — In na tretjem mestu primerja dr. G. K. Lebana Lajovicu. Pravi: „Da; od kake Lebanove Marijine pesmi do Lajovičeve serenade je le en korak, a pač korak Goliatskih dimenzij. Ne v čuvstvovanju, temveč v izrazovanju ... In tako stopa v Lebanovi „Marijini“ božja ljubezen dol na zemljo, se vmešava med vsakdanje ljudi, dobiva takorekoč človeško podobo.“

Marica Gregoričeva: Veronika Deseniška. „Edinost“ piše: V nedeljo je bila zaključena sezona našega gledališča z izvirno dramo domače pisateljice g. Marice Gregorič. Drama „Veronika Deseniška“ je imela velik unanji uspeh, zakaj občinstvo je pozorno sledilo dejanju igre in večkrat poklicalo na oder igralce in tudi pisateljico ter jej priredilo živahne ovacije. To dejstvo konstatiramo z velikim veseljem in uspeh prvega komada na polju dramatičnega pisateljevanja naj bo nadarjeni gospici v povzbujo za nadaljnje plodno delovanje. — Naše gledališče ni moglo bolj dostojno zaključiti minole jako uspele sezone.

Popotnik objavlja v 4. letošnji številki to-le vsebino: 1. Auguštin Požegar: Misli o reformi ljudske šole. — 2. Pavel Flerè: H. Scharrelmann. — 3. Drag. Humek: Risanje in rokotvorni pouk. — 4. Srednje šole na Pruskem. — 5. J. K. Tuberkuloza. — 6. Razgled. — Časopisni vpogled. Šolske in učiteljske vesti. — Višješolski vestnik. — Šolstvo na slovanskem jugu. — Razne vesti. — Mala poročila.

Priporočajte in širite naš list!

Srednješolski vestnik.

** **Srbski profesorji v Ljubljani.** V Ljubljano je pretekli petek dospelo okolo 50 srbskih profesorjev iz Srbije. Na kolodvoru so jih pričakovali slovenski tovariši. Oficialno jih je pozdravil prof. dr. Ilesič. Odgovoril je prof. dr. Svetolik Stefanovič, nakar so se gostje odpeljali v stanovanja. Ob sedmih zvečer so si ogladali mesto. Zvečer se je vršil sestanek v „Narodnem domu“, kjer je pozdravil srbske profesorje v imenu „Slov. prof. društva“ dr. Žmavc, po imenu je pozdravil sekcijskega načelnika v naučnem ministrstvu Popoviča in predsednika srbskega prof. društva dr. Stefanoviča. Nato je podal referat o srbskem šolstvu prof. Živanovič. Nato je govoril prof. dr. Fr. Ilešič o zgodovini slovenske kulture. Iz Ljubljane so se odpeljali v Postojno.

** **Abiturienti v javni službi.** Državna zveza avstrijskih srednješolskih društev je te dni poslala finančnemu ministrstvu vlogo, v kateri prosi, da bi zaradi uporabe abiturientov, ki na univerzi ali ne morejo ali pa nečejo več študirati, določilo maturo kakor sprejemni pogoj.

Politiški pregled.

* **Kralj Peter obišče našega cesarja Franca Jožefa septembra meseca.** Avstro-ogrski poslanik grof Forgach je nasproti žurnalistom baje izjavil, da kralj Peter cesarja Franca Jožefa obišče najbrže meseca septembra na Dunaju. Pogajanja glede tega so se že začela. Nadaljeval jih bo naslednik Forgachov.

* **Mohamedanski slušatelji** dunajskega vseučilišča so objavili v sarajevskem časopisu „Samouprava“ izjavo, v kateri protestirajo proti naziranju, kakor da bi hoteli bosanski mohamedanci delovati s katoliškimi Hrvati za trializem.

* **Rusija se pripravlja na vojno.** „Lokalanzg.“ naznanja, da se Rusija mrzlično pripravlja na vojno proti Kitajski. Ruski finančni minister Kokovcev je šel v Pariz, da izposluje na tamošnjem denarnem trgu veliko vojno posojilo. Po vseh ruskih posadkah se vrše inspekcije, in vojna uprava se trudi hitro reorganizirati rusko vojno brodovje na reki Amur.

Učiteljski konvikt.

Letnina za l. 1911: P. n. tovariši in tovarišice: Daneu Ivan, Germek Anton, Sabadin Iva, Trobec Vinko, Požar Anton, Kosovel Rafael, Setničar Angela, Peternel Milka, Gerdol Kristina, vsi od Sv. Ivana (Vrdela) pri Trstu; Simon Punčah iz Ljubljane; Starman Fran iz Kutežovega pri Ilirski Bistrici; Fran Bollé iz Mislič pri Divači. Hvala!

Darovi. Notranjska posojilnica v Postojni **25 K**; gdč. Kešir Valči od Sv. Ivane pri Trstu **2 K**; p. n. gg.; Ivane Evgen, Lovšin Ivan, Pogorelec Ivan, Fajdiga Franc, Leustek Jožef in Arko Andrej, vsi iz Sodražice, **6 K**; g. Ivančič Anton, posestnik v Javorjih v Istri, **5 K**. Bog plati!

Učiteljiščni vestnik.

Naše rak-rane.

(Konec).

Knjižnice.

Ponavljamo: „Težko je urednikom, ko izpovedujejo, da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

In temu nasproti stoji § 10. disciplinarnih predpisov za gojence c. kr. učiteljišča v Ljubljani, ki pravi:

Iz knjižnice si smejo gojenci izposojati posamezna dela, vendar morajo knjige vselej vrniti do onega roka, ki ga določi knjižničar. Kadar se gojenec ne drži tega roka, tedaj toliko časa nima pravice uporabljati knjižnice, kolikor časa določi knjižničar. Kadar gojenec izposojeno delo izgubi, mora vrniti stroške za nakup novega dela. — Čitanje in razširjanje knjig in spisov nenravne, protiverske ali nepatriotične vsebine je gojencem strogo prepovedano ter se utegne kazniti z izključitvijo. **Tudi jim vobče ni dovoljeno, da bi se poslževali posojevalnih knjižnic.**

Iz knjižnice si lahko izposojajo itd.

Leposlovna knjižnica.

Kaj pa naj si izposojajo? Izposojajo naj si par zastarelih klasičnih del; izposojajo naj si par modernih klasikov; izposojajo naj si le dela beletristične vsebine.

Knjižnica je vir, iz katere se danes črpa vsa izobrazba, in če bodo naši učiteljiščniki črpali svojo izobrazbo iz knjižnic na naših učiteljiščih, potem bo njih izobrazba kaj ubožna, še ubožnejša, kakor so ubožne leposlovne knjižnice na naših učiteljiščih.

Do drugih knjižnic nima dostopa, in še vsa boljša beletristična dela vzamejo v učiteljsko knjižnico.

Tako se z zakladnico izobrazbe za učiteljiščnike skopari in potem ni čuda, da učitelji, ki izstopajo iz naših učiteljišč, ne kažejo zanimanja niti do čitanja leposlovnih del.

Zanimanje, ki ga na ta način namesto vzbujajo, le zatirajo, je tudi v leposlovni literaturi pri naših učiteljiščnikih tako siromašno, da bi ga niti starinar, ki se bavi s prekupovanjem knjig — ne hotel kupiti.

Ni čuda, če bi se ob današnjem tako hitrem napredovanju vsega, pojavlja med učiteljstvom nazadovanje.

Mi nismo krivi, krivi so naši vzgojitelji!

Pedagoška knjižnica.

Še manj zanimanja je pa za čitanje pedagoških del, ker naše učiteljišče v centrali Slovenije sploh pedagoške knjižnice za gojence — nima.

Gospoda! Od kje pa hočete vzeti zanimanje za čitanje pedagoških del? Naj si li ubožen dijak, ki ga je le beda prisilila do tega, da je posegel po učiteljskem kruhu, nabavlja draga pedagoška dela?

Kje naj išče pedagoške knjižnice, če ne na „pedagogiju“ samem, tam, kjer se o pedagogiki uči — na učiteljišču?

In vendar je tam ni!

Če si pa gojenec poišče pedagoških knjig v drugih knjižnicah, posebno če vzame moderna pedagoška dela, mu hitro predbacivajo, „da bere nenravne in protiverske knjige in spise.“

Kaj vse že proglašajo za nenravno in protiversko, to je pa že naravnost — smešno!

Hitro se prepove na podlagi disciplinarnega zakona gojencu obisk drugih knjižnic in tako ostane gojenec — brez sredstev za pedagoško izobrazbo.

In se je li čuditi, da učitelj-novinec ne čita pedagoških del in spisov, da si ne izposojuje potem knjig iz okr. učit. knjižnic, ko se mu zamori vsekako zanimanje za to še v kali, ko se mu sploh ne da sredstev za to?

In ne bi li bila to dolžnost države, dolžnost učiteljskega zbora, dolžnost ravnateljstva skrbeti za to?

Tu je vzrok, najgloblji vzrok nezdravih razmer, in vse druge stvari, ki le pospešujejo nezdrave razmere in ki smo jih navedli v uvodu, bi izgubile nad polovico svojega vpliva, če bi se odpomoglo tem nedostatkom.

Znanstvena knjižnica.

Tako preidemo k zadnjemu zlu, k znanstveni knjižnici, ki bi morala biti podlaga pedagoški knjižnici.

Pa kaj, ko smatrajo knjigo, ki obravnava del seksualnega vprašanja, za protinravno, ko smatrajo moderna pedagoška dela za protiverska!

Dokler bo vladal tak nazor, ni misliti, da bi bila taka znanstvena knjižnica res znanstvena knjižnica.

Tako je in ostaja učiteljiščnik danes siromak v sredstvih za pridobivanje leposlovne, pedagoške in znanstvene izobrazbe, in bodo še precej časa resnične besede urednikov, „da se zlasti najmlajši učiteljski tovariši, stopajoči iz učiteljišč v učiteljske vrste, prav malo zanimajo za svoje bogato pedagoško slovstvo in da velik del sploh nima nobenega veselja do čitanja, niti do čitanja leposlovnih del.“

Toda učiteljstvo je dolžno, da odpomore tem rak-ranam, tem nezdravim razmeram, zato bo njega dolžnost, da osramoti merodajne faktorje in bo pričelo ustanavljati tam, kjer se še to ni započelo, knjižnice leposlovne, znanstvene in pedagoške vsebine za učiteljiščnike in da prične stopati preko predpisov in preko njih, ki so krivi vsem nedostatkom. To je dolžnost učiteljstva, če noče biti sokrivo duševnega samomora slovenskega šolstva in učiteljskega stanu.

Naš smoter in naša stremljenja.

Spričo teh dejstev stojimo le z enim odgovorom nasproti tem nezdravim razmeram: z delom!

Razširjali bomo naše pedagoške, stanovske in prosvetne liste v kolikor mogoče največji meri med vsemi slovenskimi učiteljiščniki.

Zbujali in pospeševali bomo zanimanje za čitanje pedagoških in dr. listov in del.

Pridobivali bomo učiteljiščnike za stanovsko delovanje na pedagoškem polju.

Skrbeli bomo za to, da sami pripravimo učiteljiščnikom knjižnice, ki bodo opremljene z leposlovnimi, znanstvenimi, posebno pa in v prvi vrsti z domačimi in tujimi modernimi pedagoškimi deli in pospeševali njih čitanje.

Z vsemi močmi in z vso svojo silo bomo delovali na uresničenje naših stremljenj.

Nobenih ozirov ne bomo imeli pri našem delu več, ker večni oziri in zopet oziri nas nikdar ne privedejo do naših smotrov.

Skoncem ozirov bode prenehala tudi tožba „von der Jagd nach Nebenverdiensten“.

Kranjske vesti.

—r— **Umrl** je, kakor poroča „Slovenec“, dobrepoljskemu nadučitelju Iv. Štruklju njegov oče Janez Štrukelj. Naše sožalje!

—r— **Narodno-napredna stranka** na Kranjskem kandidira za dopolnilne volitve v dež. zbor za mesto Ljubljano, ki se vrše 16. maja t. l., profesorja Jos. Reisnerja.

Društvo slov. učiteljic javlja vsem učiteljicam, da tudi letos otvori gospodinjski tečaj za učiteljice v počitnicah v Ljubljani — in prosi, da vse one, ki se ga nameravajo udeležiti, prijavijo svojo udeležbo potom šolskega vodstva c. kr. okr. šol. svetu, ki ravno te dni razpošilja dotično vprašanje. — Častno bi bilo za učiteljice, da se jih tem več oglasi! — Štajerske in primorske koleginje naj se v to svrho, in sicer nemudoma obrnejo naravnost na vis. c. kr. dež. šol. svet v Ljubljani.

Štajerske vesti.

—š— **Drugi izkaz darov za šolski harmonij v Središču.** Nadalje so vposlali šolskemu vodstvu v Središču denarne prispevke sledeči p. n. gospodje oz. gospe: Središki novinci, prebitek plesne zabave 3 K, neimenovana gospa v Središču 10 K, Čulek Jožef, uč. pri Sv. Juriju, 2 K, Plepelec Jožef, župnik pri Sv. Emi. 5 K, Ravšl Anton, župnik Cirkovce, 5 K, dr. Ozvald Karl, c. kr. profesor v Gorici, 5 K, Jug Anton, prof. v Ljubljani, 5 K, Vargazon Karel, poslovodja Vinarske zadruge v Celju, 5 K. Zadnji izkaz 48 K, sedaj 40 K. Skupaj 88 K. Za vse te prispevke se blagim dobrotnikom šole presrčno zahvaljuje, ostalim središkim rojakom pa, ki se še prošnji niso odzvali, prav lepo priporoča šolsko vodstvo šest razrednice v Središču.

—š— **Glede streljanja z možnarji** je izdala štajerska namestnija z ozirom na mnogoštevilne in težke nesreče, ki so se pri tem streljanju vsako leto dogodile, nove predpise z odlokom z dne 4. aprila. Po teh predpisih je treba vsako streljanje z možnarji naznaniti s posebno vlogo okrajnemu glavarstvu, oziroma politični ekspozituri. V vlogi, ki se mora z enokronskim kolkom kolkovati, je treba navesti: 1. povod za streljanje, 2. dan in uro začetka streljanja in kako dolgo bo to trajalo, 3. število možnarjev, kraj streljanja in kdo bo streljal. Naznaniti se mora streljanje osem dni poprej. Proti odločitvi okrajnega glavarstva ni ugovora. To odredbo je zlasti z ozirom na velikonočno strelbo, ki je provzročila že toliko nesreč, toplo pozdravljati. Žal, da za letošnjo Veliko noč, ko se je zgodilo zopet toliko nesreč na Štajerskem, prišla prepozno. — Tudi povsod drugod naj pazijo pri takem streljanju.

—š— **Narodna stranka na Štajerskem** kandidira v Savinjski dolini dosedanjega poslanca Robleka za volitve v državni zbor. V Brežicah pa je bil postavljen za kandidata dr. Vekoslav Kukovec, predsednik narodne stranke. V Šmartnem pri Slovenjemgadcu so postavili za kandidata župana Ivana Verdnika.

—š— **Štajerski deželni šolski svet** je definitivno nastavil: Alojzija Selinška pri Sv. Barbari v Halozah; Marijo Velnar pri Sv. Bolfanku na Kogu; Franca Cilenška pri Sv. Križu na M. p. in Albino Runovc pri Sv. Lovrencu v Slovenskih goricah.

Goriške vesti.

—g— **Razpis špendijev.** Začetkom I. semestra šolskega leta 1910—1911 se imata podeliti dva štipendija iz ustanove kanonika Jakoba Černe letnih 300 in 400 kron. K uživanju štipendija v znesku 300 K so poklicani učenci rimsko-katoliške vere od II. razreda javne ljudske šole naprej kakor tudi dijaki državnih srednjih šol. Ta štipendij se lahko uživa tudi za obiskovanja visokih šol, za rigorozno leto ter za enoletno prostovoljstvo, izvzemši slučaj, da vstopi štipendist po dovršenih gimnazijskih naukih v semenišče z namenom, da se posveti duhovskemu stanu. V prvi vrsti pridejo pri podeljevanju tega štipendija v poštev sorodniki ustanovnikovi, in sicer potomci očeta ustanovnikovega Marka Černeta in matere ustanovnikove roj. Žlobec. To so oni, ki bivajo v Tomaju, potem vsi drugi sorodniki. Ako bi teh ne bilo, so poklicani prosilci iz Tomaja, Repentaborja, Opčin, Ban, Trebič, Piščancev, Sv. Križa in Kontovelja, iz Povirja, Sežane, prosilci iz tržaške okolice, potem prosilci iz drugih vasi Tržaško-Koprske škofije in v zadnji vrsti prosilci iz Trsta (mesto). — K uživanju štipendija v znesku 400 K so poklicani dijaki visokih šol v istem redu. Prosilci za ta štipendij morajo vložiti svoje prošnje do 15. maja 1911 pri c. kr. namestništvu v Trstu in jim priložiti krstni list, izpričevalo o cepljenju koz, izpričevalo ubožnosti, izpričevali zadnjih dveh semestrov in v slučaju sorodstva legalno potrdilo.

—g— **Šolska veselica v Pliskovici.** Učiteljstvo v Pliskovici je priredilo dne 23. t. m. šolsko veselico s precej obsežnim vzporedom — 8 točk. Čeravno v stranski vasi, je bilo udeležencev polna šolska soba, Šolski otroci so peli 6 pesmi, 3 v mešanem zboru in 3 dvoglasno s spremljevanjem harmonija — tako, da so prisotni z očitnim veseljem poslušali mile glase ubranih pesmi nežne mladine. Tembolj pa jih je očarala deklamacija dveh deklic, ki sta s svojimi ganljivimi govori takoj pridobili srca vseh prisotnih. Ni čuda, da se je marsikomu oroselo oko. Igra „Čista vest“, ki jo je igralo 14 otrok, je zbudila mnogo smeha, Proizvajali so jo prav dobro. — Ker je bila vstopnina jako mala — 20 h, nismo pričakovali mnogo dohodkov. Dobili smo vseeno kron 42·70 — za potrebščine ubogih otrok. Ne glede na gmotno korist je bil pa moralen uspeh tem večji.

—g— **60.000 kron za Lego Nazionale** je zapustil inženir Luigi Pagoni, ki se je usmrtil v Gorici.

—g— **V Ajdovščini** so zaključili z razstavo risarskih in praktičnih izdelkov mizarskih tečaj, ki bo rodil lepe uspehe. Udeležil se je zaključka tudi okrajni glavar Attems. Pouk je vodil strokovni učitelj Mercina.

Splošni vestnik.

Tridesetletnica smrti Josipa Jurčiča. Dne 3. t. m. je minilo trideset let, kar je umrl Josip Jurčič, sloveči naš romano-

pisec in takratni urednik „Slovenskega Naroda“.

„Učiteljska Riječ“ se imenuje glasilo učiteljstva kraljevine Hrvaške in Slavonije, ki je ravnokar začelo izhajati v Grubišnom polju. List izhaja vsak četrtek in stane na leto 6 K. V programu pravi, da se bo v prvi vrsti boril za materialno izboljšanje hrvaškega učiteljstva. Želimo temu novemu bojevniku za učiteljske interese največ uspeha. Veseli nas, da se „Učiteljska Riječ“ z vso iskrenostjo zavzema za bratstvo med Hrvati in Srbi.

40.000 K češki šolski družbi. Pokojni zasebnik Dominik Daneš v Pisku je zapustil Ustředni Matici Školski svoje imetje vredno 40.000 K.

Kongres proti tuberkulozi se vrši letos od 24.—30. septembra v Rimu pod pokroviteljstvom italijanske kraljeve dvojice. Kongresa se udeleže zdravniki vsega sveta.

Ustanovitev akademije lepih umetnosti v Dalmaciji. Iz Zadra poročajo: Dalmatinsko namestništvo je obvestilo deželni odbor, da namerava naučno ministrstvo v smislu resolucije, stavljene od posl. Biankinija v dalmatinskem deželnem zboru, ustanoviti akademijo lepih umetnosti, in sicer v Dubrovniku ali v Spljitu.

Nove podružnice nemškega „Schulvereina“. Nanovo so ustanovljene v Primorju tri podružnice tega Slovencem in Hrvatom sovražnega društva, in sicer ženska podružnica v Trstu, ženska podružnica v Pulju in podružnica v Lovrani.

Dunajski mestni svet je odrekel dovoljenje vsem mestnim učiteljem, ki so se kakor člani moškega pevskega društva hoteli udeležiti potovanja v Rim.

Peti nižeavstrijski katoliški shod se vrši dne 4. in 5. novembra letos v Dunajskem Novem mestu.

Sedem milijonov dolarjev za lek proti sušici. V Novem Jorku je umrl milijonar Patien za sušico. Od vsega svojega velikega imetka je zapustil 2 milijona dolarjev za raziskavanje in pobijanje sušice. Že pred nekoliko leti je zapustil vseučilišču v Ilinoisu v isto svrho pet milijonov dolarjev tako, da je ta ustanova z novim legatom narasla na 7 milijonov.

Slovensko Planinsko Društvo je imelo preteklo soboto zvečer v Ljubljani svoj letni občni zbor. — Koncem leta 1910 je imelo skupno društvo 3172 članov, in sicer osrednje društvo 1034 — za 58 več kakor prejšnje leto — in 19 podružnic, skupaj 2138 — za 12 več kakor prejšnje leto. Skupno število članov se je pomnožilo za 70 članov. — V kočah, ki jih oskrbuje osrednji odbor, je bilo v lanski sezoni 5643 obiskovalcev, za 975 več kakor prejšnje leto. — Koncem leta 1910 je bilo blagajniškega prebitka 2488 K 15 v. Denarnega prometa je bilo 112.699 K 2 v. Članarine se je vplačalo 5488 K, za „Planinski Vestnik“ 6258 K 92 v. Planinske koče so imele v preteklem letu 22.075 K 99 v dohodkov, oskrbovanje koč pa je veljalo 15.832 K 46 v. Stavbe za planinske koče so veljale 22.770 K 30 v, inventar v kočah pa znaša 6418 K 58 v. O izpremembi pravil je podrobnejše poročal ravnatelj dr. Jos. Tominšek. Bistvo izprememb pravil je to, da dobe podružnice večje pravice kot so jih doslej imele. Dr. Kušar predlaga, da se en bloc sprejmejo izpremembe pravil. Na predlog g. Mandlja so bili nato soglasno z vzklikom izvoljeni v odbor: za načelnika dr. Fr. Tominšek, za njegovega namestnika ravnatelj prof. Macher; za odbornike Jos. Hauptman, Ivan Petrovčič, Anton Šusteršič, Oskar Skušek, Ivan Korenčan, Viktor Skabrne, Leon Mencinger, dr. Jernej Demšar in prof. Janko Mahar; za namestnika Jos. Kunaver in Iv. Podgornik; za preglednika računov Ivan Mejač in Hinko Lindtner. Na predlog dr. Kušarja se soglasno izvoli za častnega člana profesor Anton Zupan v Kranju, ki si je pridobil zlasti zaslug za slovensko planinstvo s Prešernovo kočo na Stolu. Prva nova koča, ki jo zgradi osrednji odbor, bo stala na Križu, prehodu iz Kranjske gore v Trento.

Pomlad pride, pomlad! Pišite po vzorce! V. J. Havliček a bratr, Kopališče Poděbrady (Češko). Slavno znani l. 1887 založeni izvozni dom modnega sukna in platna, obhaja 25. jubilej in pošilja novo izgotovljene zbirke vzorcev spomladanskih in poletnih novosti, modnega blaga in sukna za gospe in gospode, blaga za kostume, krila in bluze, cefirov, pralnega blaga, robcev flanelnih in bombaževih, izber za neveste, damaste, namiznih in kavinih garnitur, robcev, brisač itd. Priporočamo to reelno in solidno češko tvrdko cenjenemu učiteljstvu. Pri naročbi se sklicujte na naš list, da se Vam pošljejo vzorci brezplačno.

Razgled po šolskem svetu.

— **Nemško šolo** ustanove v Dubrovniku v Dalmaciji.

— **Štiri milijone dolarjev za japonsko vseučilišče.** Kakor poročajo listi iz Novega Jorka, je zapustil miliardar Carnegie japonskemu vseučilišču Wasada v Tokiju štiri milijone dolarjev. To darilo utemeljuje Carnegie s tem, da se je potegoval grof Okana, ustanovitelj vseučilišča, opetovano za mir. Podobno darilo petrolejskega kralja Rockfellerja je vseučilišče svoje dni zavrnilo, ker so bili z darilom v vezi razni pogoji, ki so se tikali verske vzgoje.

— **Število evropskih visokošolcev.** Na vseh 125 evropskih vseučiliščih je bilo lansko leto 228.732 slušateljev. Najbolj obiskovano vseučilišče je berlinsko; ima namreč okroglo 14.000 slušateljev, Druga najbolj številna vseučilišča so: pariška, budimpeštanska in dunajska univerza.

Raznoterosti.

× **Reforma koledarja.** Na Angleškem se bavijo z mislijo, reformirati koledar. Po najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu (t. j. novo leto) praznik. Temu bi sledili tedenski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti. Prvi dan v letu bi ne bil ne tedenski dan ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni, kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se, recimo, napravilo, da bi bil 2. januarja v vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi učenjaki so se izjavili proti taki reformi.

× **Rufijanstvo v visokih krogih.** V Kijevu se bavi sedaj policija z nečuvenim zločinom, v katerega so zapleteni najvišji krogi. Enajst odličnih oseb, med njimi enega aktivnega generala, enega odvetnika in enega bogatega veleposestnika je policija aretirala zaradi sovodstva in kupčevanja z deklicami. Žrtve so bile deklice iz odličnih rodovin v starosti 14 in 15 let.

× **Argument proti ženski volilni pravici.** V ameriški državi Minesota so v zakonodajnem zastopstvu razpravljali o volilni pravici žen. Senator Duer je govoril proti. Pri tem je zaklicala neka gospa z galerije: „Če bi bila doli, bi vas potegnila za ušesa!“ Nato je zaklical Duer: „Takim osebam naj damo volilno pravico?“ Ta argument je zmagal. Predlog o ženski volilni pravici je bil odklonjen.

× **Ali sme ravnatelj poljubiti učiteljico?** Novojorški šolski svet se po dolgem posvetovanju in preiskovanju ni mogel odločiti, ali sme šolski ravnatelj poljubiti učiteljico in kakšna kazen zadene ravnatelja, če poljubi učiteljico. Dogodila sta se dva slučaja, v katerih sta se dva šolska ravnatelja nekoliko preljubeznivo vedla napram učiteljicam. V enem slučaju je učiteljica, ki je nastopila kot tožiteljica, izpovedala, da jo je ravnatelj pred osmimi leti enkrat prijazno in z zaljubljenimi očmi pogledal ter ji pogladil roko. Morda se je v tem tudi zmotila. Toda skoraj gotovo se je tako zgodilo, zakaj šele štiri leta potem je poizkusil ta šolski tiran poljubiti jo. Tudi to ni mlade dame preveč vznemirilo in je o vsem tem lepo molčala. Eno leto pozneje je pa ravnatelj svoj naklep izvršil in poljubil učiteljico. Vendar je pa čakala še tri leta, da se je pritožila. Šolski odsek je smatral za razbremenilno dejstvo, da je ravnatelj rabil celih pet let, da je prišel od zaljubljenega pogleda do poljuba, in pa dejstvo, da je njegova nedolžna žrtev čakala še tri leta, da se je pritožila. Drugo tožbo je vložila neka učiteljica, ki je trdila, da je njen ravnatelj pred štirimi leti jo poizkusil poljubiti. Tudi v tem slučaju ni bil šolski svet na jasnem, ali se je učiteljica pritožila, ker je ravnatelj napravil poizkus, ali pa, ker se ta poizkus ni posrečil. Eden od članov je branil ravnatelja, češ, da učiteljici zaradi poljuba, oz. zaradi poizkusa nista mnogo trpeli. Pripomnil je tudi, da se ena od obeh učiteljic ni pustila prestaviti na drugo šolo. V preiskovalnem odseku šolskega sveta se je z veliko večino zavrgel predlog, naj se ravnatelj odpusti. Sprejet je bil pa predlog, naj se ravnatelju za kazen odtegne skozi štiri mesece plača, kar znaša približno 5000 kron. Kaznovani ravnatelj bo pa lahko računal, koliko je moral plačati za poljub, koliko za poizkus, koliko pa za to, da je učiteljici roko pogladil.

× **Nenavadna oporoka.** V Košicah na Ogrskem je umrl te dni večkratni milijonar dr. Josip Senka, znan kirurg, bivši učenec slavnega Bilrotha. V svoji oporoki je zapustil več stotisoč kron v dobrodelne svrhe. Njegova poslednja želja je, da se izposluje dovoljenje od madjarske vlade, da njegovo truplo sežgo na madjarskem ozemlju. Oporoko je zaključil z besedami: „Finita la comedia“.

× **Nova iznajdba v elektriki.** Danec Waldemar Poulsen je iznašel nekaj povsem novega na polju elektrike. To je električno luč brez žic. Poizkušal je veliko in se veliko trudil, dokler ni popolnoma uspel. Danes mora biti zvezana vsaka električna luč z dvema žicama, da gori. On pa je iznašel tako, da ni treba nič žic, po katerih teče elektrika. Kakor brzojavimo brezžično, tako bomo imeli tudi luč brezžično. Ne pozna se sicer še stroja, ve se pa gotovo, da je vse to res. Poizkušal je to že v javnosti. Na eni strani velike dvorane je stal on, na drugi pa njegov pomagač, ki je držal električne luči. In začele so naenkrat goreti, dasi jih je držal popolnoma prosto v zraku in ni bilo stika z nobenimi žicami. Ta iznajdba je velikanskega pomena. Saj je znano, da moramo imeti po dve žici za vsako svetilko in da morajo biti napeljane iz elektrarne. Baš danes je vsaka iznajdba, ki odpravlja žice, izredno dobrodošla, saj imamo po velikih mestih toliko različnih žic, da ne bo kmalu nobenega prostora več. A ne samo to. Žice so vse iz bakra, baker je pa drag. — Na ta način se bo električna luč pocenila, da jo bo premogel vsak človek.

× **Vseučiliški slušatelji kot natakarji.** V nedeljo so imeli v Budimpešti vseučiliški dijaki zborovanje, na katerem je govoril tudi dekan Bokefi ter ostro obsojal one dijake, ki so se zavezali vstopiti kot natakarji pri restavraterju Straussu v Kesztvelyju. Dekan je poudarjal, da naj si išče vsak svoj kruh v svojem poklicu.

× **Kuga.** V nizozemski Indiji se kuga vedno bolj širi. Vsak dan umre v treh najbolj okuženih krajih po 50 oseb. Najbrže so zanesli kugo v nizozemsko Indijo malajski mohamedanci, ki so se vračali od romanja v Mekko. — Po uradnih poročilih se je na Javi od začetka februarja do 2. aprila t. l. zgodilo 105 slučajev kuge. Od zbolelih je umrlo 75, 13 jih je pa ozdravelo. Dne 2. aprila so oglasili 13 slučajev novega obolenja in 7 slučajev smrti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1083. **Kranjsko.** 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuzelju razpisuje se v stalno nameščenje služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Št. 1084. 1—1

Na dvorazredni ljuski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje drugo učno mesto z zakonitimi prejemki.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana
Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ljubljanske Benetke
so zopet odprte.

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Našim rodbinam
priporočamo 52—44
Kolinsko cikorijo

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Najugodnejši češki nakupni vir.
Spomlad-poletje 1911.
V. J. Havlíček a bratr
Kopelji, Poděbrady (Češko)
slavnoznani izvozni dom, pošilja franko
novo zbirko vzorcev
modnega blaga, cefirov in sukna
opreme za neveste, Havličkove tkanine, damasta, brisalk, robcev, garnitur itd.
Vzorci franko.

spomladanskih in letnih novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K.

Specialiteta: Pobradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887. XXV. letnik.

Pišite po vzorce!

pisec in takratni urednik „Slovenskega Naroda“.

„Učiteljska Riječ“ se imenuje glasilo učiteljstva kraljevine Hrvaške in Slavonije, ki je ravnokar začelo izhajati v Grubišnom polju. List izhaja vsak četrtek in stane na leto 6 K. V programu pravi, da se bo v prvi vrsti boril za materialno izboljšanje hrvaškega učiteljstva. Želimo temu novemu bojevniku za učiteljske interese največ uspeha. Veseli nas, da se „Učiteljska Riječ“ z vso iskrenostjo zavzema za bratstvo med Hrvati in Srbi.

40.000 K češki šolski družbi. Pokojni zasebnik Dominik Daneš v Pisku je zapustil Ustředni Matici Školski svoje imetje vredno 40.000 K.

Kongres proti tuberkulozi se vrši letos od 24.—30. septembra v Rimu pod pokroviteljstvom italijanske kraljeve dvojice. Kongresa se udeleže zdravniki vsega sveta.

Ustanovitev akademije lepih umetnosti v Dalmaciji. Iz Zadra poročajo: Dalmatinsko namestništvo je obvestilo deželni odbor, da namerava naučno ministrstvo v smislu resolucije, stavljene od posl. Biankinija v dalmatinskem deželnem zboru, ustanoviti akademijo lepih umetnosti, in sicer v Dubrovniku ali v Spljitu.

Nove podružnice nemškega „Schulvereina“. Nanovo so ustanovljene v Primorju tri podružnice tega Slovencem in Hrvatom sovražnega društva, in sicer ženska podružnica v Trstu, ženska podružnica v Pulju in podružnica v Lovrani.

Dunajski mestni svet je odrekel dovoljenje vsem mestnim učiteljem, ki so se kakor člani moškega pevskega društva hoteli udeležiti potovanja v Rim.

Peti nižeavstrijski katoliški shod se vrši dne 4. in 5. novembra letos v Dunajskem Novem mestu.

Sedem milijonov dolarjev za lek proti sušici. V Novem Jorku je umrl milijonar Patien za sušico. Od vsega svojega velikega imetka je zapustil 2 milijona dolarjev za raziskavanje in pobijanje sušice. Že pred nekoliko leti je zapustil vseučilišču v Ilinoisu v isto svrho pet milijonov dolarjev tako, da je ta ustanova z novim legatom narasla na 7 milijonov.

Slovensko Planinsko Društvo je imelo preteklo soboto zvečer v Ljubljani svoj letni občni zbor. — Koncem leta 1910 je imelo skupno društvo 3172 članov, in sicer osrednje društvo 1034 — za 58 več kakor prejšnje leto — in 19 podružnic, skupaj 2138 — za 12 več kakor prejšnje leto. Skupno število članov se je pomnožilo za 70 članov. — V kočah, ki jih oskrbuje osrednji odbor, je bilo v lanski sezoni 5643 obiskovalcev, za 975 več kakor prejšnje leto. — Koncem leta 1910 je bilo blagajniškega prebitka 2488 K 15 v. Denarnega prometa je bilo 112.699 K 2 v. Članarine se je vplačalo 5488 K, za „Planinski Vestnik“ 6258 K 92 v. Planinske koče so imele v preteklem letu 22.075 K 99 v dohodkov, oskrbovanje koč pa je veljalo 15.832 K 46 v. Stavbe za planinske koče so veljale 22.770 K 30 v, inventar v kočah pa znaša 6418 K 58 v. O izpremembi pravil je podrobnejše poročal ravnatelj dr. Jos. Tominšek. Bistvo izprememb pravil je to, da dobe podružnice večje pravice kot so jih doslej imele. Dr. Kušar predlaga, da se en bloc sprejmejo izpremembe pravil. Na predlog g. Mandlja so bili nato soglasno z vzklikom izvoljeni v odbor: za načelnika dr. Fr. Tominšek, za njegovega namestnika ravnatelj prof. Macher; za odbornike Jos. Hauptman, Ivan Petrovčič, Anton Šusteršič, Oskar Skušek, Ivan Korenčan, Viktor Skabrne, Leon Mencinger, dr. Jernej Demšar in prof. Janko Mahar; za namestnika Jos. Kunaver in Iv. Podgornik; za preglednika računov Ivan Mejač in Hinko Lindtner. Na predlog dr. Kušarja se soglasno izvoli za častnega člana profesor Anton Zupan v Kranju, ki si je pridobil zlasti zaslug za slovensko planinstvo s Prešernovo kočo na Stolu. Prva nova koča, ki jo zgradi osrednji odbor, bo stala na Križu, prehodu iz Kranjske gore v Trento.

Pomlad pride, pomlad! Pišite po vzorce! V. J. Havliček a bratr, Kopališče Poděbrady (Češko). Slavno znani l. 1887 založeni izvozni dom modnega sukna in platna, obhaja 25. jubilej in pošilja novo izgotovljene zbirke vzorcev spomladanskih in poletnih novosti, modnega blaga in sukna za gospe in gospode, blaga za kostume, krila in bluze, cefirov, pralnega blaga, robcev flanelnih in bombaževih, izber za neveste, damaste, namiznih in kavinih garnitur, robcev, brisač itd. Priporočamo to reelno in solidno češko tvrdko cenjenemu učiteljstvu. Pri naročbi se sklicujte na naš list, da se Vam pošljejo vzorci brezplačno.

Razgled po šolskem svetu.

— **Nemško šolo** ustanove v Dubrovniku v Dalmaciji.

— **Štiri milijone dolarjev za japonsko vseučilišče.** Kakor poročajo listi iz Novega Jorka, je zapustil miliardar Carnegie japonskemu vseučilišču Wasada v Tokiju štiri milijone dolarjev. To darilo utemeljuje Carnegie s tem, da se je potegoval grof Okana, ustanovitelj vseučilišča, opetovano za mir. Podobno darilo petrolejskega kralja Rockfellerja je vseučilišče svoje dni zavrnilo, ker so bili z darilom v vezi razni pogoji, ki so se tikali verske vzgoje.

— **Število evropskih visokošolcev.** Na vseh 125 evropskih vseučiliščih je bilo lansko leto 228.732 slušateljev. Najbolj obiskovano vseučilišče je berlinsko; ima namreč okroglo 14.000 slušateljev, Druga najbolj številna vseučilišča so: pariška, budimpeštanska in dunajska univerza.

Raznoterosti.

× **Reforma koledarja.** Na Angleškem se bavijo z mislijo, reformirati koledar. Po najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu (t. j. novo leto) praznik. Temu bi sledili tedenski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti. Prvi dan v letu bi ne bil ne tedenski dan ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni, kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se, recimo, napravilo, da bi bil 2. januarja v vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi učenjaki so se izjavili proti taki reformi.

× **Rufijanstvo v visokih krogih.** V Kijevu se bavi sedaj policija z nečuvenim zločinom, v katerega so zapleteni najvišji krogi. Enajst odličnih oseb, med njimi enega aktivnega generala, enega odvetnika in enega bogatega veleposestnika je policija aretirala zaradi sovodstva in kupčevanja z deklicami. Žrtve so bile deklice iz odličnih rodovin v starosti 14 in 15 let.

× **Argument proti ženski volilni pravici.** V ameriški državi Minesota so v zakonodajnem zastopstvu razpravljali o volilni pravici žen. Senator Duer je govoril proti. Pri tem je zaklicala neka gospa z galerije: „Če bi bila doli, bi vas potegnila za ušesa!“ Nato je zaklical Duer: „Takim osebam naj damo volilno pravico?“ Ta argument je zmagal. Predlog o ženski volilni pravici je bil odklonjen.

× **Ali sme ravnatelj poljubiti učiteljico?** Novojorški šolski svet se po dolgem posvetovanju in preiskovanju ni mogel odločiti, ali sme šolski ravnatelj poljubiti učiteljico in kakšna kazen zadene ravnatelja, če poljubi učiteljico. Dogodila sta se dva slučaja, v katerih sta se dva šolska ravnatelja nekoliko preljubeznivo vedla napram učiteljicam. V enem slučaju je učiteljica, ki je nastopila kot tožiteljica, izpovedala, da jo je ravnatelj pred osmimi leti enkrat prijazno in z zaljubljenimi očmi pogledal ter ji pogladil roko. Morda se je v tem tudi zmotila. Toda skoraj gotovo se je tako zgodilo, zakaj šele štiri leta potem je poizkusil ta šolski tiran poljubiti jo. Tudi to ni mlade dame preveč vznemirilo in je o vsem tem lepo molčala. Eno leto pozneje je pa ravnatelj svoj naklep izvršil in poljubil učiteljico. Vendar je pa čakala še tri leta, da se je pritožila. Šolski odsek je smatral za razbremenilno dejstvo, da je ravnatelj rabil celih pet let, da je prišel od zaljubljenega pogleda do poljuba, in pa dejstvo, da je njegova nedolžna žrtev čakala še tri leta, da se je pritožila. Drugo tožbo je vložila neka učiteljica, ki je trdila, da je njen ravnatelj pred štirimi leti jo poizkusil poljubiti. Tudi v tem slučaju ni bil šolski svet na jasnem, ali se je učiteljica pritožila, ker je ravnatelj napravil poizkus, ali pa, ker se ta poizkus ni posrečil. Eden od članov je branil ravnatelja, češ, da učiteljici zaradi poljuba, oz. zaradi poizkusa nista mnogo trpeli. Pripomnil je tudi, da se ena od obeh učiteljic ni pustila prestaviti na drugo šolo. V preiskovalnem odseku šolskega sveta se je z veliko večino zavrgel predlog, naj se ravnatelj odpusti. Sprejet je bil pa predlog, naj se ravnatelju za kazen odtegne skozi štiri mesece plača, kar znaša približno 5000 kron. Kaznovani ravnatelj bo pa lahko računal, koliko je moral plačati za poljub, koliko za poizkus, koliko pa za to, da je učiteljici roko pogladil.

× **Nenavadna oporoka.** V Košicah na Ogrskem je umrl te dni večkratni milijonar dr. Josip Senka, znan kirurg, bivši učenec slavnega Bilrotha. V svoji oporoki je zapustil več stotisoč kron v dobrodelne svrhe. Njegova poslednja želja je, da se izposluje dovoljenje od madjarske vlade, da njegovo truplo sežgo na madjarskem ozemlju. Oporoko je zaključil z besedami: „Finita la comedia“.

× **Nova iznajdba v elektriki.** Danec Waldemar Poulsen je iznašel nekaj povsem novega na polju elektrike. To je električno luč brez žic. Poizkušal je veliko in se veliko trudil, dokler ni popolnoma uspel. Danes mora biti zvezana vsaka električna luč z dvema žicama, da gori. On pa je iznašel tako, da ni treba nič žic, po katerih teče elektrika. Kakor brzojavimo brezžično, tako bomo imeli tudi luč brezžično. Ne pozna se sicer še stroja, ve se pa gotovo, da je vse to res. Poizkušal je to že v javnosti. Na eni strani velike dvorane je stal on, na drugi pa njegov pomagač, ki je držal električne luči. In začele so naenkrat goreti, dasi jih je držal popolnoma prosto v zraku in ni bilo stika z nobenimi žicami. Ta iznajdba je velikanskega pomena. Saj je znano, da moramo imeti po dve žici za vsako svetilko in da morajo biti napeljane iz elektrarne. Baš danes je vsaka iznajdba, ki odpravlja žice, izredno dobrodošla, saj imamo po velikih mestih toliko različnih žic, da ne bo kmalu nobenega prostora več. A ne samo to. Žice so vse iz bakra, baker je pa drag. — Na ta način se bo električna luč pocenila, da jo bo premogel vsak človek.

× **Vseučiliški slušatelji kot natakarji.** V nedeljo so imeli v Budimpešti vseučiliški dijaki zborovanje, na katerem je govoril tudi dekan Bokefi ter ostro obsojal one dijake, ki so se zavezali vstopiti kot natakarji pri restavraterju Straussu v Kesztvelyju. Dekan je poudarjal, da naj si išče vsak svoj kruh v svojem poklicu.

× **Kuga.** V nizozemski Indiji se kuga vedno bolj širi. Vsak dan umre v treh najbolj okuženih krajih po 50 oseb. Najbrže so zanesli kugo v nizozemsko Indijo malajski mohamedanci, ki so se vračali od romanja v Mekko. — Po uradnih poročilih se je na Javi od začetka februarja do 2. aprila t. l. zgodilo 105 slučajev kuge. Od zbolelih je umrlo 75, 13 jih je pa ozdravelo. Dne 2. aprila so oglasili 13 slučajev novega obolenja in 7 slučajev smrti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1083. **Kranjsko.** 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuzelju razpisuje se v stalno nameščenje služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Št. 1084. 1—1

Na dvorazredni ljuski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje drugo učno mesto z zakonitimi prejemki.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana
Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ljubljanske Benetke
so zopet odprte.

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Našim rodbinam
priporočamo 52—44
Kolinsko cikorijo

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Najugodnejši češki nakupni vir.
Spomlad-poletje 1911.
V. J. Havlíček a bratr
Kopelji, Poděbrady (Češko)
slavnoznani izvozni dom, pošilja franko
novo zbirko vzorcev
modnega blaga, cefirov in sukna
opreme za neveste, Havličkove tkanine, damasta, brisalk, robcev, garnitur itd.
Vzorci franko.

spomladanskih in letnih novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K.

Specialiteta: Pobradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887. XXV. letnik.

Pišite po vzorce!

pisec in takratni urednik „Slovenskega Naroda“.

„Učiteljska Riječ“ se imenuje glasilo učiteljstva kraljevine Hrvaške in Slavonije, ki je ravnokar začelo izhajati v Grubišnom polju. List izhaja vsak četrtek in stane na leto 6 K. V programu pravi, da se bo v prvi vrsti boril za materialno izboljšanje hrvaškega učiteljstva. Želimo temu novemu bojevniku za učiteljske interese največ uspeha. Veseli nas, da se „Učiteljska Riječ“ z vso iskrenostjo zavzema za bratstvo med Hrvati in Srbi.

40.000 K češki šolski družbi. Pokojni zasebnik Dominik Daneš v Pisku je zapustil Ustředni Matici Školski svoje imetje vredno 40.000 K.

Kongres proti tuberkulozi se vrši letos od 24.—30. septembra v Rimu pod pokroviteljstvom italijanske kraljeve dvojice. Kongresa se udeleže zdravniki vsega sveta.

Ustanovitev akademije lepih umetnosti v Dalmaciji. Iz Zadra poročajo: Dalmatinsko namestništvo je obvestilo deželni odbor, da namerava naučno ministrstvo v smislu resolucije, stavljene od posl. Biankinija v dalmatinskem deželnem zboru, ustanoviti akademijo lepih umetnosti, in sicer v Dubrovniku ali v Spljitu.

Nove podružnice nemškega „Schulvereina“. Nanovo so ustanovljene v Primorju tri podružnice tega Slovencem in Hrvatom sovražnega društva, in sicer ženska podružnica v Trstu, ženska podružnica v Pulju in podružnica v Lovrani.

Dunajski mestni svet je odrekel dovoljenje vsem mestnim učiteljem, ki so se kakor člani moškega pevskega društva hoteli udeležiti potovanja v Rim.

Peti nižeavstrijski katoliški shod se vrši dne 4. in 5. novembra letos v Dunajskem Novem mestu.

Sedem milijonov dolarjev za lek proti sušici. V Novem Jorku je umrl milijonar Patien za sušico. Od vsega svojega velikega imetka je zapustil 2 milijona dolarjev za raziskavanje in pobijanje sušice. Že pred nekoliko leti je zapustil vseučilišču v Ilinoisu v isto svrho pet milijonov dolarjev tako, da je ta ustanova z novim legatom narasla na 7 milijonov.

Slovensko Planinsko Društvo je imelo preteklo soboto zvečer v Ljubljani svoj letni občni zbor. — Koncem leta 1910 je imelo skupno društvo 3172 članov, in sicer osrednje društvo 1034 — za 58 več kakor prejšnje leto — in 19 podružnic, skupaj 2138 — za 12 več kakor prejšnje leto. Skupno število članov se je pomnožilo za 70 članov. — V kočah, ki jih oskrbuje osrednji odbor, je bilo v lanski sezoni 5643 obiskovalcev, za 975 več kakor prejšnje leto. — Koncem leta 1910 je bilo blagajniškega prebitka 2488 K 15 v. Denarnega prometa je bilo 112.699 K 2 v. Članarine se je vplačalo 5488 K, za „Planinski Vestnik“ 6258 K 92 v. Planinske koče so imele v preteklem letu 22.075 K 99 v dohodkov, oskrbovanje koč pa je veljalo 15.832 K 46 v. Stavbe za planinske koče so veljale 22.770 K 30 v, inventar v kočah pa znaša 6418 K 58 v. O izpremembi pravil je podrobnejše poročal ravnatelj dr. Jos. Tominšek. Bistvo izprememb pravil je to, da dobe podružnice večje pravice kot so jih doslej imele. Dr. Kušar predlaga, da se en bloc sprejmejo izpremembe pravil. Na predlog g. Mandlja so bili nato soglasno z vzklikom izvoljeni v odbor: za načelnika dr. Fr. Tominšek, za njegovega namestnika ravnatelj prof. Macher; za odbornike Jos. Hauptman, Ivan Petrovčič, Anton Šusteršič, Oskar Skušek, Ivan Korenčan, Viktor Skabrne, Leon Mencinger, dr. Jernej Demšar in prof. Janko Mahar; za namestnika Jos. Kunaver in Iv. Podgornik; za preglednika računov Ivan Mejač in Hinko Lindtner. Na predlog dr. Kušarja se soglasno izvoli za častnega člana profesor Anton Zupan v Kranju, ki si je pridobil zlasti zaslug za slovensko planinstvo s Prešernovo kočo na Stolu. Prva nova koča, ki jo zgradi osrednji odbor, bo stala na Križu, prehodu iz Kranjske gore v Trento.

Pomlad pride, pomlad! Pišite po vzorce! V. J. Havliček a bratr, Kopališče Poděbrady (Češko). Slavno znani l. 1887 založeni izvozni dom modnega sukna in platna, obhaja 25. jubilej in pošilja novo izgotovljene zbirke vzorcev spomladanskih in poletnih novosti, modnega blaga in sukna za gospe in gospode, blaga za kostume, krila in bluze, cefirov, pralnega blaga, robcev flanelnih in bombaževih, izber za neveste, damaste, namiznih in kavinih garnitur, robcev, brisač itd. Priporočamo to reelno in solidno češko tvrdko cenjenemu učiteljstvu. Pri naročbi se sklicujte na naš list, da se Vam pošljejo vzorci brezplačno.

Razgled po šolskem svetu.

— **Nemško šolo** ustanove v Dubrovniku v Dalmaciji.

— **Štiri milijone dolarjev za japonsko vseučilišče.** Kakor poročajo listi iz Novega Jorka, je zapustil miliardar Carnegie japonskemu vseučilišču Wasada v Tokiju štiri milijone dolarjev. To darilo utemeljuje Carnegie s tem, da se je potegoval grof Okana, ustanovitelj vseučilišča, opetovano za mir. Podobno darilo petrolejskega kralja Rockfellerja je vseučilišče svoje dni zavrnilo, ker so bili z darilom v vezi razni pogoji, ki so se tikali verske vzgoje.

— **Število evropskih visokošolcev.** Na vseh 125 evropskih vseučiliščih je bilo lansko leto 228.732 slušateljev. Najbolj obiskovano vseučilišče je berlinsko; ima namreč okroglo 14.000 slušateljev, Druga najbolj številna vseučilišča so: pariška, budimpeštanska in dunajska univerza.

Raznoterosti.

× **Reforma koledarja.** Na Angleškem se bavijo z mislijo, reformirati koledar. Po najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu (t. j. novo leto) praznik. Temu bi sledili tedenski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti. Prvi dan v letu bi ne bil ne tedenski dan ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni, kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se, recimo, napravilo, da bi bil 2. januarja v vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi učenjaki so se izjavili proti taki reformi.

× **Rufijanstvo v visokih krogih.** V Kijevu se bavi sedaj policija z nečuvenim zločinom, v katerega so zapleteni najvišji krogi. Enajst odličnih oseb, med njimi enega aktivnega generala, enega odvetnika in enega bogatega veleposestnika je policija aretirala zaradi sovodstva in kupčevanja z deklicami. Žrtve so bile deklice iz odličnih rodovin v starosti 14 in 15 let.

× **Argument proti ženski volilni pravici.** V ameriški državi Minesota so v zakonodajnem zastopstvu razpravljali o volilni pravici žen. Senator Duer je govoril proti. Pri tem je zaklicala neka gospa z galerije: „Če bi bila doli, bi vas potegnila za ušesa!“ Nato je zaklical Duer: „Takim osebam naj damo volilno pravico?“ Ta argument je zmagal. Predlog o ženski volilni pravici je bil odklonjen.

× **Ali sme ravnatelj poljubiti učiteljico?** Novojorški šolski svet se po dolgem posvetovanju in preiskovanju ni mogel odločiti, ali sme šolski ravnatelj poljubiti učiteljico in kakšna kazen zadene ravnatelja, če poljubi učiteljico. Dogodila sta se dva slučaja, v katerih sta se dva šolska ravnatelja nekoliko preljubeznivo vedla napram učiteljicam. V enem slučaju je učiteljica, ki je nastopila kot tožiteljica, izpovedala, da jo je ravnatelj pred osmimi leti enkrat prijazno in z zaljubljenimi očmi pogledal ter ji pogladil roko. Morda se je v tem tudi zmotila. Toda skoraj gotovo se je tako zgodilo, zakaj šele štiri leta potem je poizkusil ta šolski tiran poljubiti jo. Tudi to ni mlade dame preveč vznemirilo in je o vsem tem lepo molčala. Eno leto pozneje je pa ravnatelj svoj naklep izvršil in poljubil učiteljico. Vendar je pa čakala še tri leta, da se je pritožila. Šolski odsek je smatral za razbremenilno dejstvo, da je ravnatelj rabil celih pet let, da je prišel od zaljubljenega pogleda do poljuba, in pa dejstvo, da je njegova nedolžna žrtev čakala še tri leta, da se je pritožila. Drugo tožbo je vložila neka učiteljica, ki je trdila, da je njen ravnatelj pred štirimi leti jo poizkusil poljubiti. Tudi v tem slučaju ni bil šolski svet na jasnem, ali se je učiteljica pritožila, ker je ravnatelj napravil poizkus, ali pa, ker se ta poizkus ni posrečil. Eden od članov je branil ravnatelja, češ, da učiteljici zaradi poljuba, oz. zaradi poizkusa nista mnogo trpeli. Pripomnil je tudi, da se ena od obeh učiteljic ni pustila prestaviti na drugo šolo. V preiskovalnem odseku šolskega sveta se je z veliko večino zavrgel predlog, naj se ravnatelj odpusti. Sprejet je bil pa predlog, naj se ravnatelju za kazen odtegne skozi štiri mesece plača, kar znaša približno 5000 kron. Kaznovani ravnatelj bo pa lahko računal, koliko je moral plačati za poljub, koliko za poizkus, koliko pa za to, da je učiteljici roko pogladil.

× **Nenavadna oporoka.** V Košicah na Ogrskem je umrl te dni večkratni milijonar dr. Josip Senka, znan kirurg, bivši učenec slavnega Bilrotha. V svoji oporoki je zapustil več stotisoč kron v dobrodelne svrhe. Njegova poslednja želja je, da se izposluje dovoljenje od madjarske vlade, da njegovo truplo sežgo na madjarskem ozemlju. Oporoko je zaključil z besedami: „Finita la comedia“.

× **Nova iznajdba v elektriki.** Danec Waldemar Poulsen je iznašel nekaj povsem novega na polju elektrike. To je električno luč brez žic. Poizkušal je veliko in se veliko trudil, dokler ni popolnoma uspel. Danes mora biti zvezana vsaka električna luč z dvema žicama, da gori. On pa je iznašel tako, da ni treba nič žic, po katerih teče elektrika. Kakor brzojavimo brezžično, tako bomo imeli tudi luč brezžično. Ne pozna se sicer še stroja, ve se pa gotovo, da je vse to res. Poizkušal je to že v javnosti. Na eni strani velike dvorane je stal on, na drugi pa njegov pomagač, ki je držal električne luči. In začele so naenkrat goreti, dasi jih je držal popolnoma prosto v zraku in ni bilo stika z nobenimi žicami. Ta iznajdba je velikanskega pomena. Saj je znano, da moramo imeti po dve žici za vsako svetilko in da morajo biti napeljane iz elektrarne. Baš danes je vsaka iznajdba, ki odpravlja žice, izredno dobrodošla, saj imamo po velikih mestih toliko različnih žic, da ne bo kmalu nobenega prostora več. A ne samo to. Žice so vse iz bakra, baker je pa drag. — Na ta način se bo električna luč pocenila, da jo bo premogel vsak človek.

× **Vseučiliški slušatelji kot natakarji.** V nedeljo so imeli v Budimpešti vseučiliški dijaki zborovanje, na katerem je govoril tudi dekan Bokefi ter ostro obsojal one dijake, ki so se zavezali vstopiti kot natakarji pri restavraterju Straussu v Kesztvelyju. Dekan je poudarjal, da naj si išče vsak svoj kruh v svojem poklicu.

× **Kuga.** V nizozemski Indiji se kuga vedno bolj širi. Vsak dan umre v treh najbolj okuženih krajih po 50 oseb. Najbrže so zanesli kugo v nizozemsko Indijo malajski mohamedanci, ki so se vračali od romanja v Mekko. — Po uradnih poročilih se je na Javi od začetka februarja do 2. aprila t. l. zgodilo 105 slučajev kuge. Od zbolelih je umrlo 75, 13 jih je pa ozdravelo. Dne 2. aprila so oglasili 13 slučajev novega obolenja in 7 slučajev smrti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1083. **Kranjsko.** 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuzelju razpisuje se v stalno nameščenje služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Št. 1084. 1—1

Na dvorazredni ljuski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje drugo učno mesto z zakonitimi prejemki.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana
Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ljubljanske Benetke
so zopet odprte.

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Našim rodbinam
priporočamo 52—44
Kolinsko cikorijo

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Najugodnejši češki nakupni vir.
Spomlad-poletje 1911.
V. J. Havlíček a bratr
Kopelji, Poděbrady (Češko)
slavnoznani izvozni dom, pošilja franko
novo zbirko vzorcev
modnega blaga, cefirov in sukna
opreme za neveste, Havličkove tkanine, damasta, brisalk, robcev, garnitur itd.
Vzorci franko.

spomladanskih in letnih novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K.

Specialiteta: Pobradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887. XXV. letnik.

Pišite po vzorce!

pisec in takratni urednik „Slovenskega Naroda“.

„Učiteljska Riječ“ se imenuje glasilo učiteljstva kraljevine Hrvaške in Slavonije, ki je ravnokar začelo izhajati v Grubišnom polju. List izhaja vsak četrtek in stane na leto 6 K. V programu pravi, da se bo v prvi vrsti boril za materialno izboljšanje hrvaškega učiteljstva. Želimo temu novemu bojevniku za učiteljske interese največ uspeha. Veseli nas, da se „Učiteljska Riječ“ z vso iskrenostjo zavzema za bratstvo med Hrvati in Srbi.

40.000 K češki šolski družbi. Pokojni zasebnik Dominik Daneš v Pisku je zapustil Ustředni Matici Školski svoje imetje vredno 40.000 K.

Kongres proti tuberkulozi se vrši letos od 24.—30. septembra v Rimu pod pokroviteljstvom italijanske kraljeve dvojice. Kongresa se udeleže zdravniki vsega sveta.

Ustanovitev akademije lepih umetnosti v Dalmaciji. Iz Zadra poročajo: Dalmatinsko namestništvo je obvestilo deželni odbor, da namerava naučno ministrstvo v smislu resolucije, stavljene od posl. Biankinija v dalmatinskem deželnem zboru, ustanoviti akademijo lepih umetnosti, in sicer v Dubrovniku ali v Spljitu.

Nove podružnice nemškega „Schulvereina“. Nanovo so ustanovljene v Primorju tri podružnice tega Slovencem in Hrvatom sovražnega društva, in sicer ženska podružnica v Trstu, ženska podružnica v Pulju in podružnica v Lovrani.

Dunajski mestni svet je odrekel dovoljenje vsem mestnim učiteljem, ki so se kakor člani moškega pevskega društva hoteli udeležiti potovanja v Rim.

Peti nižeavstrijski katoliški shod se vrši dne 4. in 5. novembra letos v Dunajskem Novem mestu.

Sedem milijonov dolarjev za lek proti sušici. V Novem Jorku je umrl milijonar Patien za sušico. Od vsega svojega velikega imetka je zapustil 2 milijona dolarjev za raziskavanje in pobijanje sušice. Že pred nekoliko leti je zapustil vseučilišču v Ilinoisu v isto svrho pet milijonov dolarjev tako, da je ta ustanova z novim legatom narasla na 7 milijonov.

Slovensko Planinsko Društvo je imelo preteklo soboto zvečer v Ljubljani svoj letni občni zbor. — Koncem leta 1910 je imelo skupno društvo 3172 članov, in sicer osrednje društvo 1034 — za 58 več kakor prejšnje leto — in 19 podružnic, skupaj 2138 — za 12 več kakor prejšnje leto. Skupno število članov se je pomnožilo za 70 članov. — V kočah, ki jih oskrbuje osrednji odbor, je bilo v lanski sezoni 5643 obiskovalcev, za 975 več kakor prejšnje leto. — Koncem leta 1910 je bilo blagajniškega prebitka 2488 K 15 v. Denarnega prometa je bilo 112.699 K 2 v. Članarine se je vplačalo 5488 K, za „Planinski Vestnik“ 6258 K 92 v. Planinske koče so imele v preteklem letu 22.075 K 99 v dohodkov, oskrbovanje koč pa je veljalo 15.832 K 46 v. Stavbe za planinske koče so veljale 22.770 K 30 v, inventar v kočah pa znaša 6418 K 58 v. O izpremembi pravil je podrobnejše poročal ravnatelj dr. Jos. Tominšek. Bistvo izprememb pravil je to, da dobe podružnice večje pravice kot so jih doslej imele. Dr. Kušar predlaga, da se en bloc sprejmejo izpremembe pravil. Na predlog g. Mandlja so bili nato soglasno z vzklikom izvoljeni v odbor: za načelnika dr. Fr. Tominšek, za njegovega namestnika ravnatelj prof. Macher; za odbornike Jos. Hauptman, Ivan Petrovčič, Anton Šusteršič, Oskar Skušek, Ivan Korenčan, Viktor Skabrne, Leon Mencinger, dr. Jernej Demšar in prof. Janko Mahar; za namestnika Jos. Kunaver in Iv. Podgornik; za preglednika računov Ivan Mejač in Hinko Lindtner. Na predlog dr. Kušarja se soglasno izvoli za častnega člana profesor Anton Zupan v Kranju, ki si je pridobil zlasti zaslug za slovensko planinstvo s Prešernovo kočo na Stolu. Prva nova koča, ki jo zgradi osrednji odbor, bo stala na Križu, prehodu iz Kranjske gore v Trento.

Pomlad pride, pomlad! Pišite po vzorce! V. J. Havliček a bratr, Kopališče Poděbrady (Češko). Slavno znani l. 1887 založeni izvozni dom modnega sukna in platna, obhaja 25. jubilej in pošilja novo izgotovljene zbirke vzorcev spomladanskih in poletnih novosti, modnega blaga in sukna za gospe in gospode, blaga za kostume, krila in bluze, cefirov, pralnega blaga, robcev flanelnih in bombaževih, izber za neveste, damaste, namiznih in kavinih garnitur, robcev, brisač itd. Priporočamo to reelno in solidno češko tvrdko cenjenemu učiteljstvu. Pri naročbi se sklicujte na naš list, da se Vam pošljejo vzorci brezplačno.

Razgled po šolskem svetu.

— **Nemško šolo** ustanove v Dubrovniku v Dalmaciji.

— **Štiri milijone dolarjev za japonsko vseučilišče.** Kakor poročajo listi iz Novega Jorka, je zapustil miliardar Carnegie japonskemu vseučilišču Wasada v Tokiju štiri milijone dolarjev. To darilo utemeljuje Carnegie s tem, da se je potegoval grof Okana, ustanovitelj vseučilišča, opetovano za mir. Podobno darilo petrolejskega kralja Rockfellerja je vseučilišče svoje dni zavrnilo, ker so bili z darilom v vezi razni pogoji, ki so se tikali verske vzgoje.

— **Število evropskih visokošolcev.** Na vseh 125 evropskih vseučiliščih je bilo lansko leto 228.732 slušateljev. Najbolj obiskovano vseučilišče je berlinsko; ima namreč okroglo 14.000 slušateljev, Druga najbolj številna vseučilišča so: pariška, budimpeštanska in dunajska univerza.

Raznoterosti.

× **Reforma koledarja.** Na Angleškem se bavijo z mislijo, reformirati koledar. Po najnovejšem načrtu bi bil prvi dan v letu (t. j. novo leto) praznik. Temu bi sledili tedenski dnevi od ponedeljka naprej po vrsti. Prvi dan v letu bi ne bil ne tedenski dan ne nedelja, zato bi imelo leto potem 364 dni, kar da ravno 52 tednov. Na ta način bi se, recimo, napravilo, da bi bil 2. januarja v vsakem letu ponedeljek, 3. torek itd. Drugi učenjaki so se izjavili proti taki reformi.

× **Rufijanstvo v visokih krogih.** V Kijevu se bavi sedaj policija z nečuvenim zločinom, v katerega so zapleteni najvišji krogi. Enajst odličnih oseb, med njimi enega aktivnega generala, enega odvetnika in enega bogatega veleposestnika je policija aretirala zaradi sovodstva in kupčevanja z deklicami. Žrtve so bile deklice iz odličnih rodovin v starosti 14 in 15 let.

× **Argument proti ženski volilni pravici.** V ameriški državi Minesota so v zakonodajnem zastopstvu razpravljali o volilni pravici žen. Senator Duer je govoril proti. Pri tem je zaklicala neka gospa z galerije: „Če bi bila doli, bi vas potegnila za ušesa!“ Nato je zaklical Duer: „Takim osebam naj damo volilno pravico?“ Ta argument je zmagal. Predlog o ženski volilni pravici je bil odklonjen.

× **Ali sme ravnatelj poljubiti učiteljico?** Novojorški šolski svet se po dolgem posvetovanju in preiskovanju ni mogel odločiti, ali sme šolski ravnatelj poljubiti učiteljico in kakšna kazen zadene ravnatelja, če poljubi učiteljico. Dogodila sta se dva slučaja, v katerih sta se dva šolska ravnatelja nekoliko preljubeznivo vedla napram učiteljicam. V enem slučaju je učiteljica, ki je nastopila kot tožiteljica, izpovedala, da jo je ravnatelj pred osmimi leti enkrat prijazno in z zaljubljenimi očmi pogledal ter ji pogladil roko. Morda se je v tem tudi zmotila. Toda skoraj gotovo se je tako zgodilo, zakaj šele štiri leta potem je poizkusil ta šolski tiran poljubiti jo. Tudi to ni mlade dame preveč vznemirilo in je o vsem tem lepo molčala. Eno leto pozneje je pa ravnatelj svoj naklep izvršil in poljubil učiteljico. Vendar je pa čakala še tri leta, da se je pritožila. Šolski odsek je smatral za razbremenilno dejstvo, da je ravnatelj rabil celih pet let, da je prišel od zaljubljenega pogleda do poljuba, in pa dejstvo, da je njegova nedolžna žrtev čakala še tri leta, da se je pritožila. Drugo tožbo je vložila neka učiteljica, ki je trdila, da je njen ravnatelj pred štirimi leti jo poizkusil poljubiti. Tudi v tem slučaju ni bil šolski svet na jasnem, ali se je učiteljica pritožila, ker je ravnatelj napravil poizkus, ali pa, ker se ta poizkus ni posrečil. Eden od članov je branil ravnatelja, češ, da učiteljici zaradi poljuba, oz. zaradi poizkusa nista mnogo trpeli. Pripomnil je tudi, da se ena od obeh učiteljic ni pustila prestaviti na drugo šolo. V preiskovalnem odseku šolskega sveta se je z veliko večino zavrgel predlog, naj se ravnatelj odpusti. Sprejet je bil pa predlog, naj se ravnatelju za kazen odtegne skozi štiri mesece plača, kar znaša približno 5000 kron. Kaznovani ravnatelj bo pa lahko računal, koliko je moral plačati za poljub, koliko za poizkus, koliko pa za to, da je učiteljici roko pogladil.

× **Nenavadna oporoka.** V Košicah na Ogrskem je umrl te dni večkratni milijonar dr. Josip Senka, znan kirurg, bivši učenec slavnega Bilrotha. V svoji oporoki je zapustil več stotisoč kron v dobrodelne svrhe. Njegova poslednja želja je, da se izposluje dovoljenje od madjarske vlade, da njegovo truplo sežgo na madjarskem ozemlju. Oporoko je zaključil z besedami: „Finita la comedia“.

× **Nova iznajdba v elektriki.** Danec Waldemar Poulsen je iznašel nekaj povsem novega na polju elektrike. To je električno luč brez žic. Poizkušal je veliko in se veliko trudil, dokler ni popolnoma uspel. Danes mora biti zvezana vsaka električna luč z dvema žicama, da gori. On pa je iznašel tako, da ni treba nič žic, po katerih teče elektrika. Kakor brzojavimo brezžično, tako bomo imeli tudi luč brezžično. Ne pozna se sicer še stroja, ve se pa gotovo, da je vse to res. Poizkušal je to že v javnosti. Na eni strani velike dvorane je stal on, na drugi pa njegov pomagač, ki je držal električne luči. In začele so naenkrat goreti, dasi jih je držal popolnoma prosto v zraku in ni bilo stika z nobenimi žicami. Ta iznajdba je velikanskega pomena. Saj je znano, da moramo imeti po dve žici za vsako svetilko in da morajo biti napeljane iz elektrarne. Baš danes je vsaka iznajdba, ki odpravlja žice, izredno dobrodošla, saj imamo po velikih mestih toliko različnih žic, da ne bo kmalu nobenega prostora več. A ne samo to. Žice so vse iz bakra, baker je pa drag. — Na ta način se bo električna luč pocenila, da jo bo premogel vsak človek.

× **Vseučiliški slušatelji kot natakarji.** V nedeljo so imeli v Budimpešti vseučiliški dijaki zborovanje, na katerem je govoril tudi dekan Bokefi ter ostro obsojal one dijake, ki so se zavezali vstopiti kot natakarji pri restavraterju Straussu v Kesztvelyju. Dekan je poudarjal, da naj si išče vsak svoj kruh v svojem poklicu.

× **Kuga.** V nizozemski Indiji se kuga vedno bolj širi. Vsak dan umre v treh najbolj okuženih krajih po 50 oseb. Najbrže so zanesli kugo v nizozemsko Indijo malajski mohamedanci, ki so se vračali od romanja v Mekko. — Po uradnih poročilih se je na Javi od začetka februarja do 2. aprila t. l. zgodilo 105 slučajev kuge. Od zbolelih je umrlo 75, 13 jih je pa ozdravelo. Dne 2. aprila so oglasili 13 slučajev novega obolenja in 7 slučajev smrti.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1083. **Kranjsko.** 1—1

Na enorazredni ljudski šoli v Kuzelju razpisuje se v stalno nameščenje služba učitelja-voditelja s postavnimi prejemki in z užitkom prostega stanovanja.

Prosilci, ki v kranjski učiteljski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so telesno popolnoma sposobni za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Št. 1084. 1—1

Na dvorazredni ljuski šoli v Banjaloki razpisuje se v stalno nameščenje drugo učno mesto z zakonitimi prejemki.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuuradno predlože do 8. junija 1911.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju,
dne 2. maja 1911.

Jako zanimiv, zabaven in poučen **list s slikami** je

Slov. Ilustrovani Tednik

ki izhaja vsak petek, ter stane četrtletno le K 1·80. Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem! Naslov: „Ilustrovani Tednik“, Ljubljana.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana
Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Ljubljanske Benetke
so zopet odprte.

! Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

Našim rodbinam
priporočamo 52—44
Kolinsko cikorijo

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

AVGUST AGNOLA
Ljubljana, Dunajska cesta 13
priporoča svojo bogato zalogo
stekla, porcelana, svetilk, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, kakor tudi aparate za fizikalične poizkušnje. — Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela.

J. Jax
Ljubljana
Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Najugodnejši češki nakupni vir.
Spomlad-poletje 1911.
V. J. Havlíček a bratr
Kopelji, Poděbrady (Češko)
slavnoznani izvozni dom, pošilja franko
novo zbirko vzorcev
modnega blaga, cefirov in sukna
opreme za neveste, Havličkove tkanine, damasta, brisalk, robcev, garnitur itd.
Vzorci franko.

spomladanskih in letnih novosti 1911

1 zavoj 40 metrov pralnih ostankov praktično združenih za 18 K franko dostavljen. Od teh ne pošljemo vzorcev. Samo pri nas najbolje.

Havličkova tkanina 1 kos 18 m za 12 K, boljše vrste 23 m za 16 K.

Specialiteta: Pobradska kopališka tkanina 23 m za 22 K 40 v.

Založeno l. 1887. XXV. letnik.

Pišite po vzorce!